

Recensie in *Tijdschrift voor Theologie*

H. van Stralen, *Bron en bestemming. Essays over literatuur en christendom* (Filosofiegewijs, nr. 2), Oud-Turnhout/'s-Hertogenbosch: Gompel&Svacina, 2018 (174 blz., € 23,00, isbn 978463710145).

De auteur (literatuurwetenschapper en theoloog) stelt niet ten onrechte vast dat het theologen vaak ontbreekt aan een adequaat inzicht in de autonomie van literaire teksten en de narratologisch-hermeneutische eisen die daaruit voortvloeien. Dikwijls blijken zij geneigd (zoals hij in kritiek op Karl-Josef Kuschel opmerkt) om literair werk te toetsen op overeenstemming met bijbels en dogmenhistorisch materiaal. Inzicht in het verschil tussen literaire en religieuze teksten is essentieel. De laatste zijn niet primair op de taal gericht en staan vaak in dienst van een 'pragmatische' doelstelling: een aan de lezer geadresseerde uitnodiging om te veranderen. Op een verrassende manier komt dit inzicht naar voren wanneer de auteur ten aanzien van Gerard Reves poëtische gebeden opmerkt dat deze een beperkt literair karakter hebben. De taal lijkt hier vooral als 'een voertuig te fungeren dat ondergeschikt gemaakt is aan de emotionele functie van deze verzen' (167). Het boek bevat een reeks waardevolle uiteenzettingen over literaire werken en de daarin bespeurbare christelijke referenties. Treffend en instructief zijn de hoofdstukken over de lijdende Jezusfiguur bij een reeks van schrijvers; over de jansenistische achtergrond van Racines *Phèdre*; over *La chute* van Camus als een existentialistische apologie. In het laatste geval wordt de bede om vergeving in het Onze Vader in feite getransformeerd tot: 'Ik aanvaard mijn schuld en wens die initiële acceptatie ook van anderen te horen' (104). Boeiend is ook het hoofdstuk over Frans Kellendonk, met bijzondere aandacht voor het beeld van de 'scherven' en het thema van de verstoorde relaties. Het hoofdstuk 'Negatief gesitueerd' dat het begrip 'erfzonde' met Sartres 'mauvaise foi' verbindt, wijkt van de lijn af, in zoverre Sartres literaire werk hier nauwelijks aan de orde komt (met uitzondering van een korte verwijzing naar zijn autobiografie *Les mots*). Een waardevol en erudiet werk, dat aantoont hoe essentieel kennis van religieuze achtergronden is voor een goed begrip van de literaire canon.

Johan Goud